

3. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року : [електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://osvita.ua/legislation/other/36322/>
4. Реан А.А. Психология и педагогика. / Реан А.А., Бордовская Н.В., Розум С.И. – СПб. : Питер, 2000. – 432 с.
5. Роджерс К. Р. Становление личности. Взгляд на психотерапию / К. Роджерс / Пер. с англ. М. Злотник. - М. : ЭКСМО-Пресс, 2001. - 416 с.
6. Фромм Э. Душа человека : сб-к. / Э. Фромм / Общ. ред. П. С. Гуревича. - М. : Республика, 1992. – 429 с.
7. Фромм Э. Человеческая ситуация / Э. Фромм / Пер. с англ. под ред. Д. А. Леонтьева. - М. : Смысл, 1994. - 238 с.
8. Хьелл Л. Теории личности. / Хьелл Л., Зиглер Д. – СПб. : Питер, 2007. – 607с.
9. Эриксон Э. Детство и общество / Э. Эриксон. - СПб. : «Ювенита», 1996. - 590с.
10. Rogers C. R. A theory of therapy, personality and interpersonal relationships, as developed in the client-centered framework / C. R. Rogers // In S.Koch (Ed.). Psychology: A study of a science (Vol. 3, pp. 184-256). New York : McGraw-Hill, 1959. – P. 56-63.

Ганна Люлька

ОСОБЛИВОСТІ ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Сьогодні національна система освіти є основою розвитку особистості, суспільства, держави в цілому, запорукою майбутнього України. Вона є визначальним чинником політичної, соціально-економічної, культурної та наукової життєдіяльності суспільства. Початкова освіта є першим рівнем загальної середньої освіти, який, зберігаючи наступність із дошкільним періодом, забезпечує подальше становлення і розвиток особистості дитини, закладає базу для її навчання в основній школі.

Сучасні тенденції розвитку початкової освіти характеризуються переходом від традиційної моделі навчання до розвивальної конструктивної моделі, орієнтованої на результат. Необхідно створити сприятливі умови для особистісного становлення й творчої самореалізації кожного молодшого школяра, формування його життєвої компетентності у контексті системи «дитина – освітній простір».

Проблематика освітнього простору активно розробляється зарубіжними й українськими науковцями, такими як: Є. Бачинська, Е. Зеєр, В. Лебедева, О. Леонова, І. Мешкова, В. Панов, С. Подмазін, В. Рубцов, О. Скідін, І. Улановська, О. Хмельницька, І. Шендрик та ін. Аналіз досліджень реформування системи початкової освіти (А. Василюк, Н. Лавриченко, О. Локшина, О. Матвієнко, О. Овчарук, О. Савченко та ін.) засвідчив значну увагу науковців до її модернізації та реалізації нової системи цінностей педагогічної діяльності.

Необхідність детального вивчення особливостей організації та управління освітнім простором початкової школи, що відповідають розвивальним потребам дитини в соціокультурному контексті, зумовили вибір теми наукової статті.

Пошук педагогічних методологій, які б змогли дозволити розширити лінійну траєкторію руху особистості і водночас забезпечити прогностичність результатів її освітньої діяльності, призвели до появи (наприкінці 80-х років ХХ ст.) та продуктивне функціонування у площині педагогічної науки (з початку 90-х років ХХ ст.) поняття «освітній простір». Він є багаторівневим соціокультурним сегментом, у межах якого на певній території реалізуються різні рівні взаємодії людини з оточуючими її елементами – носіями культури (освітнім середовищем), що створюють потенційні можливості для розвитку особистості [2, с. 8].

Школа – це освітній простір дитини, де вона не готується до життя, а повноцінно живе. Тому вся діяльність навчального закладу спрямовується на сприяння становленню особистості як творця і проектувальника власного життя, гармонізації і гуманізації відносин між учнями і педагогами, школою і родиною.

Основна мета початкової освіти полягає у вихованні особистості дитини, її гармонійному розвитку, збагаченні досвіду життєдіяльності на основі загальнолюдських та національних цінностей, формуванні ключових і предметних компетентностей молодших школярів як бази для успішного навчання в основній школі [5, с. 12].

Особливістю Нової української школи є організація такого освітнього простору, де створюються умови для вибору учнями рівня складності навчального матеріалу, темпу навчання, форм і способів діяльності, підручників, навчальних посібників, а також системи оцінювання [1].

Розвивальний ефект освітнього простору початкової школи має забезпечуватися його індивідуалізацією і багатоваріантністю, нерозривна єдність яких є однією з важливих для проектування освітнього простору тенденцій розвитку початкової освіти. У Новій українській школі зростає частка проектної, командної, групової діяльності у педагогічному процесі. Стиль спілкування, прийоми педагогічної підтримки дітей визначають комфортність перебування в освітньому просторі класу і школи [3, с. 14].

Місце розташування школи, стан її будівлі, кількість дітей в ній, розміщення класів початкової школи, їх наповненість, наявність груп продовженого дня, їдальня, медичний кабінет - це базові передумови якісного навчання молодших школярів. Відповідно урізноманітнюються варіанти організації навчального простору в класі. Крім класичних варіантів, використовуються новітні, наприклад, мобільні робочі місця, які легко трансформувати для групової роботи. Планування і дизайн освітнього простору школи спрямовуються на розвиток дитини та мотивації її до навчання. Освітній простір Нової української школи не обмежується питаннями ергономіки. Організація освітнього простору навчального кабінету потребує широкого використання нових ІТ-технологій, нових мультимедійних засобів навчання, оновлення навчального обладнання [1].

Просторово-предметне оснащення класів для учнів початкової школи за останні роки стало інноваційним полем, на якому реалізуються різноманітні способи його оснащення меблями, унаочненням, іграшками тощо. Найважливіше, щоб освітній простір був зручним, цікавим безпечним саме для дітей молодшого шкільного віку, допомагав сповна реалізувати навчальні, виховні та розвивальні функції, важливо, щоб у його створенні брали активну участь діти і батьки [4, с. 9].

Отже, навчання сьогодні розглядається як допомога дитині у становленні унікальної особистості. Провідними завданнями початкової школи є розвиток не лише когнітивних умінь, а й особистісний розвиток учнів. Проведений аналіз особливостей освітнього простору початкової школи не вичерпує всіх аспектів проблеми, але дає змогу встановити перспективні для моделювання освітнього простору в школі I ступеня тенденції: особистісна домінанта, багатоконпонентність і варіативність освітнього простору, його розвивальна і здоров'язбережувальна спрямованість; інтеграція змісту освіти з метою посилення єдності і системності навчального процесу, встановлення міждисциплінарних зв'язків і формування цілісної картини світу, синтезу виховних і навчальних функцій школи; транспарентність між ланками шкільної освіти (комплекси – дошкільний заклад і початкова школа, початкова і основна школа), що розширює діапазон міжособистісної взаємодії молодших школярів і сприяє вирішенню проблем наступності; диференціація та індивідуалізація у вирішенні проблем вирівнювання освітніх позицій учнів.

Список використаної літератури

1. Наказ Міністерства освіти і науки України «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо організації освітнього простору Нової української школи» від 23.03.2018 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <file://нова20%школа.pdf>.
2. Білан В. Створення і «окультурення» освітнього простору на засадах загальнолюдських і національних цінностей / В. Білан // Початкова освіта. – 2018. – №2. – С. 8-9.
3. Волошина Д. Нові орієнтири початкової школи / Д. Волошина // Початкове навчання і виховання / Д. Волошина. – 2018. – № 6. – С. 14-15.
4. Касярум Н. В. Освітній простір як характеристика сучасної системи освіти / Н. В. Касярум // Науковий педагогічний журнал. – 2014. – № 2. – С. 7-9.
5. Цимбалару А. Д. Моделювання інноваційного освітнього простору загальноосвітнього навчального закладу / А. Д. Цимбалару // Педагогічний пошук. – 2016. – № 1. – С. 11-14.